

ANALIZA COMPARATIVĂ A LEGISLAȚIEI VAMALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

CZU: [349:339.543+339.543](4-672:478)

Mircea GUTIU

*Școala Doctorală Științe Economice,
Universitatea de Stat din Moldova*

The interests of the Republic of Moldova are closely linked to the customs system and accession to the European Union. That is why understanding the two custom systems and harmonizing them is a step towards an easy transition into the European Union's customs system.

Keywords: *customs, law, European Union, international trade.*

Introducere. În scopul identificării pașilor necesari pentru armonizarea sistemului vamal moldovenesc cu cel european, în studiul dat sunt cercetate două sisteme de legislație vamală – al Republicii Moldova și al Uniunii Europene. Relevanța armonizării acestor două legislații este de necontestat, deoarece Moldova a ales vectorul european.

Mersul istoric al dreptului vamal al Republicii Moldova. Conform articolului 8 Cod vamal al Republicii Moldova, autoritatea publică de specialitate care exercită conducerea efectivă a activității vamale în Republica Moldova este Serviciul Vamal [1]. Republica Moldova este un participant activ la comerțul internațional, deoarece „toate persoanele beneficiază de drepturi egale pentru a introduce și a scoate din Republica Moldova mărfuri și mijloace de transport” [1].

Din anul 1994, Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline al Organizației Mondiale a Vămirilor, fapt ce a contribuit la o continuă și stabilă perfecționare a modului de activitate vamală, fiind însușite tehnologii moderne aplicate pe plan internațional. Izvoarele legislative ale normelor de conduită vamală: Constituția RM; Codul vamal al RM; Nomenclatura combinată a mărfurilor; Codul fiscal; Hotărârea cu privire la drapelul, pavilionul și însemnele organelor vamale; Legea cu privire la zonele economice libere; Legea privind reglementarea valutară; Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, precum și actele legislative și cele normative ale RM în domeniul activității vamale, care includ normele ce reglementează relațiile sociale în procesul de declarare a mărfurilor.

Evoluția istorică a reglementărilor legale privind procedura declarării vamale este nemijlocit legată atât de reglementările internaționale, cât și de cele naționale, iar efectuarea unei cercetări privind dezvoltarea întregului cadru normativ ține și de parcursul întregii activități a sistemului vamal al Republicii Moldova.

Declarația de suveranitate a Republicii Moldova și intrarea în vigoare a Decretului Președintelui nr.189 din 03.09.1991 reprezintă startul pentru primele reglementări legale privind crearea sistemului vamal național. Decretul în cauză a asigurat trecerea tuturor structurilor vamale din teritoriu, compuse la acel moment din vama Ungheni, vama Leușeni și vama internă Chișinău, sub gestiunea Guvernului Republicii Moldova.

De asemenea, a fost creat Departamentul de Stat pentru Controlul Vamal, sarcinile principale de activitate ale căruia sunt asigurarea exercitării controlului privind trecerea persoanelor și a mărfurilor peste frontieră, crearea centrelor de control și a punctelor de trecere la frontieră, formarea sistemului vamal de statistică și soluționarea problemei privind tarifele vamale.

Odată cu acțiunile descrise mai sus fuseseră întreprinse următoarele măsuri: prin Hotărârea Guvernului nr.496 din 06.09.1991, au fost constituite puncte de trecere și control vamal. Astfel, birourile vamale Ungheni și Leușeni au fost reorganizate, fiind create patru birouri vamale noi la frontiera cu România: Sculeni, Costești, Cahul și Giurgiulești. Au fost puse bazele activității a 22 de puncte de control vamal la frontiera Republicii Moldova cu Ucraina, activitate legalizată prin semnarea la 20.03.1993 a Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei. Primele reglementări exprese privind declararea vamală le găsim stipulate în Codul vamal din 1993, abrogat ulterior prin Legea nr.1149-XIV, mai exact în Capitolul X, intitulat „Declarația mărfurilor și obiectelor”.

Republica Moldova, pe lângă perfecționarea legislației naționale, a aderat și la Organizația Mondială a Vămilor (OMV), ceea ce presupune concordanța normelor naționale cu normele internaționale, sau cel puțin lipsa conflictelor normative. Convențiile la care Republica Moldova a aderat sunt următoarele:

- Convenția privind admiterea temporară, adoptată la Istanbul la 26 iunie 1990 (RM a aderat prin Legea RM nr. 253 din 05.12.2008). A intrat în vigoare la 2 mai 2009.
- Asociație emitentă și asociație garantă a titlurilor de admitere temporară (carnetele ATA și CPD), conform Convenției este desemnată prin Hotărârea Guvernului nr. 495 din 14.08.2009.
- Convenția cu privire la crearea consiliului colaborării vamale, încheiată la Bruxelles la 15 decembrie 1950 (RM a aderat prin Hotărârea Parlamentului RM nr.164-XIII din 30.06.1994).
- Convenția internațională privind asistența administrativă reciprocă pentru prevenirea, investigarea și reprimarea infracțiunilor vamale, încheiată la Nairobi la 9 iunie 1977 (RM a aderat prin Legea RM nr.275-XV din 21.06.2001).
- Convenția internațională privind Sistemul Armonizat de descriere și codificare a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983 (RM a aderat prin Legea RM nr.112- XV din 22.04.2004).

Interesele naționale ale Republicii Moldova presupun aderarea la Uniunea Europeană, aceasta prevede interconectarea legislației vamale naționale cu legislația Uniunii, de aceea fuseseră desemnate mai multe acorduri cu UE și ONU:

Comisia Economică pentru Europa a ONU

- Convenția internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontieră, încheiată la Geneva la 21 octombrie 1982 (RM a aderat prin Legea RM nr. 215-XVI din 23.10.2008). A intrat în vigoare la 3 martie 2009.
- Convenția vamală relativă la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R. (Convenția T.I.R.), încheiată la Geneva la 14 noiembrie 1975 (RM a aderat prin Hotărârea Parlamentului RM nr.1318-XII din 02.03.1993).

- Convenția relativă la contractul de transport internațional al mărfurilor pe șosele (C.M.R.), încheiată la Geneva la 19 mai 1956 (RM a aderat prin Hotărârea Parlamentului RM nr.1318-XII din 02.03.1993).

UE

- Protocolul privind asistența reciprocă dintre autoritățile administrative în materie vamală al Acordului de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 28 noiembrie 1994.

De exemplu, Convenția internațională privind Sistemul Armonizat de descriere și codificare a mărfurilor (Bruxelles, 14 iunie 1983) prevede:

- Nomenclatorul de mărfuri elaborat și stabilit în limitele Convenției este aplicat de majoritatea statelor lumii.
- Aproximativ 98% din totalitatea comerțului internațional se efectuează în baza Convenției, care, în același timp, ajută la simplificarea procesului de colectare a datelor cu privire la comerțul internațional.
- Documentul este multifuncțional, ceea ce înseamnă că el poate fi utilizat într-o mulțime de sfere de activitate: (I) statistica comercială și de transport, (II) politica comercială, (III) regulile de origine, (IV) analiza economică, (V) monitorizarea mărfurilor supravegheate [2].

În Republica Moldova, ca și în Uniunea Europeană, există zone libere. „Zonelor libere, în scopul realizării obiectivelor asumate, li se acordă regimuri preferențiale de stimulare a activității de întreprinzător” [3].

Evoluția dreptului vamal al Uniunii Europene. Constituirea Comunității Economice Europene în 1957 a reprezentat prologul creării Uniunii Vamale între țările membre. Principalele puncte ale acestei declarații erau următoarele: liberalizarea schimburilor comerciale prin desființarea taxelor vamale între țările membre și instituirea unui tarif vamal comun față de țările terțe ce nu sunt partea Uniunii Vamale. Această fază s-a încheiat la 01 iulie 1968.

„Comunitatea va avea la bază o Uniune Vamală, ce va acoperi întregul comerț cu bunuri și care va implica interzicerea tarifelor la importul și exportul de produse între Statele Membre, ca și a altor taxe cu efect echivalent” [4]. În iulie 1968, toate barierele tarifare și restricțiile cantitative la comerțul, dintre statele noi formate Comunități, fuseseră eliminate.

Ulterior acestei faze a Uniunii Vamale, noi domenii ce nu fuseseră prevăzute ca fiind direct legate de realizarea pieței unice, au fost incorporate ca părți componente ale acesteia, cum ar fi următoarele domenii primordiale: achizițiile publice, proprietatea intelectuală și industrială, legea firmelor, energia, politica fiscală, sistemul de plăți, protecția consumatorului, politica concurențială.

În 1958, Comunitatea europeană a dat start unui nou proiect: definitivarea pieței unice europene. „Cartea Albă pentru desăvârșirea pieței interne” prevedea 282 de măsuri legislative pentru crearea unei piețe interne a tuturor țărilor membre, în care, începând cu 01 ianuarie 1993, erau anulate orice activități de control transfrontalier. Aceasta era acțiunea cea mai importantă ce ducea spre integrarea economică. Drept rezultat a avut loc unificarea piețelor naționale, adică crearea pieței unice comunitare.

Libera circulație a bunurilor semnifica eliminarea controlului la frontierele intra-comunitare. Alte bariere netarifare au fost cu timpul eliminate. Ca rezultat, în ziua de astăzi există o lipsă totală de personal angajat la frontiera intercomunitară. Singurele produse care mai sunt verificate ad-hoc, în diverse puncte, sunt drogurile și armamentul, fiind mărfuri ce se supun unui control prioritar internațional, și care în plus sunt supuse monopolului guvernamental. Noi bariere apar însă prin nerecunoașterea de către unele state a normelor naționale ale altui stat membru în anumite domenii. Comisia europeană este nevoită să rezolve anual aproximativ 300 de apeluri de acest gen. Din 1997, statele membre ale Uniunii Europene trebuie să informeze Comisia de fiecare dată când refuză recunoașterea normelor aparținute altor state.

Piața Unică oferă cetățenilor posibilitatea de a se aproviziona cu bunurile necesare consumului propriu în oricare din statele membre ale Uniunii Europene, cu lipsa taxei de import sau fără a fi supuși să îndeplinească formalități vamale. Pentru a se evita fraudă, în cazul produselor supuse accizelor, există o serie de limite în ceea ce privește „consumul propriu”: 800 de țigări, 90 de litri de vin, 110 litri de bere, 20 de litri de băuturi aperitive și 10 litri de băuturi tari. Aceste limite pot fi depășite dacă există dovadă că ele nu vor fi parte a comerțului, ci sunt preconizate numai pentru consum propriu.

Reforma din anul 1989 cu privire la Taxă pe valoare adăugată (TVA) a constat în scutirea de obligații cu privire la plata de TVA în cadrul punctului vamal al fiecărui stat prin care trecea produsul. Scopul acestei reforme de a nu admite achitarea TVA de mai multe ori, ci numai o singură dată, către autoritatea fiscală din statul în care este importat produsul. Aceasta însemna că companiile au fost scutite cumulativ de întocmirea anual, pentru astfel de operațiuni, a 60 mil. de documente vamale.

În Piața Unică, controlul calității se bazează pe principiul recunoașterii reciproce: dacă un produs este recunoscut ca fiind congruent cu cerințele de calitate a unei țări membre, el este automat acceptat în orice alt stat membru. Acest principiu asigură conservarea tradițiilor diferitelor țări membre și diversificarea bunurilor oferite consumatorului final.

Art.48 al Tratatului de la Roma prevede crearea condițiilor pentru realizarea liberei circulații a persoanelor pe teritoriul comunității. Aceasta însemna abolirea oricărei discriminări bazate pe naționalitate în privința angajării, a stabilirii salariilor și a condițiilor de muncă. Erau prevăzute excepții doar în cazul funcționarilor publici sau în cazuri justificate din punctul de vedere al securității naționale.

Concluzii. Conform Constituției Republicii Moldova, țara este inalienabilă, suverană și independentă. Ceea ce semnifică că legislația este unică pentru tot teritoriul țării și dreptul vamal nu este o excepție. În același timp, Uniunea Europeană reprezintă o uniune de state care, din punct de vedere vamal, presupune libera circulație a mărfurilor între statele membre. Faptul dat impune necesitatea elaborării unui Cod vamal mai sofisticat, precum și elaborarea modului de interacțiune a diferitelor legislații vamale și, nu în ultimul rând, a ordinii priorității. Interesele Republicii Moldova sunt legate de aderarea la Uniunea Europeană, de aceea este necesară armonizarea celor două sisteme de norme vamale.

Referințe:

1. Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20.07.2000. În: *Monitorul Oficial*. Nr. ed. special din 01.01.2007 art. 98, [citat 15.04.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120483&lang=ro
2. *Convenția internațională privind Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor*. *European Union Law* [citat 21.04.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A21987A0720%2801%29>
3. Legea cu privire la zonele economice libere nr. 440 din 27.07.2001. În: *Monitorul Oficial*, nr. 108-109 din 06.09.2001 art. 834, [citat 16.04.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79567&lang=ro
4. *How is the European Union running the single market?* Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 1996 [citat 20.04.2021]. Disponibil: <http://aei.pitt.edu/15078/>